

Οι ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΤΑΣΕΙΣ στην ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ και η ΣΗΜΑΣΙΑ της ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΔΙΟΙΚΟΥΝΤΩΝ & ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ

Ιωάννης Ασημακόπουλος (*)

Είναι γεγονός ότι οι πολίτες των περισσότερων χωρών παγκοσμίως είμαστε ελλιπώς ενημερωμένοι σχετικά με τα ασφαλιστικά ζητήματα, και την αξιοποίηση των ασφαλιστικών εισφορών για τη βελτίωση του επιπέδου συνταξιοδότησης. Πλήθος πρόσφατων ερευνών κυρίως στις Η.Π.Α. και τη Μεγάλη Βρετανία αποδεικνύουν ότι ακόμα και στις πλέον ανεπτυγμένες οικονομίες, τουλάχιστον όσον αφορά στην ανάπτυξη των ασφαλιστικών τους συστημάτων, παρατηρείται μία γενικότερη άγνοια σχετικά με την επενδυτική διαδικασία των κεφαλαίων των ασφαλιστικών ταμείων. Χαρακτηριστικό είναι το αποτέλεσμα έρευνας που διεξήχθη στις Η.Π.Α. σύμφωνα με το οποίο μόλις το 55% των ερωτηθέντων γνώριζε ότι ιστορικά, σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα οι αποδόσεις των κρατικών ομολόγων ήταν χαμηλότερες από αυτές των μετοχικών επενδύσεων. Προβληματισμό επίσης προκάλεσε η έκθεση Myners σχετικά με το ασφαλιστικό σύστημα στη Μεγάλη Βρετανία όπου διαπιστώθηκε ότι οι επενδυτικές γνώσεις των διοικούντων και των ανωτέρων στελεχών των ασφαλιστικών ταμείων ήταν ιδιαίτερα περιορισμένες. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το 62% δεν είχαν τα τυπικά προσόντα, το 44% δεν είχαν καμία εκπαίδευση επάνω στο αντικείμενο, το 54% των ταμείων δεν είχαν επενδυτική επιτροπή, το 49% των υπευθύνων προετοιμάζονταν λιγότερο από 3 ώρες πριν τις συναντήσεις που αφορούσαν επενδυτικές αποφάσεις, το 23% δήλωσαν άγνοια για το δείκτη σύγκρισης (benchmark) των επενδύσεων, ενώ αναφέρθηκε γενικότερη άγνοια σχετικά με τον αριθμό των διαχειριστών, καθώς και των επενδυτικών προϊόντων τα οποία χρησιμοποιούν οι διαχειριστές. Πρόσφατα, σε ανάλογη έρευνα στην Ισπανία, το 80% των ανωτέρων στελεχών των ασφαλιστικών ταμείων του δεύτερου πυλώνα ασφάλισης επέδειξαν ανεπαρκή γνώση σχετικά με τα επενδυτικά ζητήματα που αφορούσαν τις επενδύσεις των ταμείων τους.

Οι παρατηρήσεις αυτές έχουν ιδιαίτερη σημασία καθώς πέραν της αξιοποίησης των αποθεματικών των Ελληνικών ασφαλιστικών ταμείων δημόσιου χαρακτήρα όπου τα πρώτα σχήματα έχουν ήδη κάνει την εμφάνισή τους, έχουν ήδη ξεκινήσει οι διεργασίες για την ανάπτυξη του δεύτερου πυλώνα κοινωνικής ασφάλισης.

Είναι αδιαμφισβήτητο πλέον ότι οι δυσμενείς δημογραφικές εξελίξεις και η ανεργία έχουν επιβαρύνει σημαντικά τα ασφαλιστικά συστήματα δημόσιου χαρακτήρα, ενώ οι προβλέψεις των διεθνών οργανισμών είναι ιδιαίτερα δυσοίωνες για την πλειονότητα των ασφαλιστικών συστημάτων σε παγκόσμιο επίπεδο. Σε συγκριτικά καλύτερη θέση βρίσκονται οι οικονομίες που έχουν ήδη αναπτύξει εναλλακτικούς πυλώνες κοινωνικής ασφάλισης.

Στο πλαίσιο αυτό της αναγκαιότητας μεταρρύθμισης των ασφαλιστικών συστημάτων, και της ενίσχυσης του βασικού πυλώνα κοινωνικής ασφάλισης υπεισέρχεται και η έννοια των Επαγγελματικών Ταμείων ασφάλισης, ένας όρος που έκανε πρόσφατα την εμφάνισή του στο Ελληνικό προσκήνιο με το Ν. 3029/2002 και την Κοινοτική Οδηγία 41/2003.

Συνοπτικά, η Κοινοτική Οδηγία 2003/41/EK θεσπίζει τους βασικούς κανόνες και τους άξονες λειτουργίας για την ανάληψη και άσκηση δραστηριοτήτων των ιδρυμάτων επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών, τα οποία θα λειτουργούν σε κεφαλαιοποιητική βάση, ενώ πέραν από το νομικό διαχωρισμό μεταξύ χρηματοδοτούσων επιχειρήσεων και επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών, θεσμοθετείται και η προστασία των περιουσιακών στοιχείων προς όφελος των δικαιούχων σε περίπτωση πτώχευσης της χρηματοδοτούσας επιχείρησης.

Σημαντικές είναι οι κατευθύνσεις της οδηγίας σχετικά με τις αρχές της επενδυτικής πολιτικής αλλά και της οργάνωσης των εταιρειών που θα αναλάβουν την υλοποίηση του εγχειρήματος. Η επενδυτική πολιτική θα πρέπει να καταρτίζεται και να επανεξετάζεται τουλάχιστον ανά τριετία, ενώ θα πρέπει να καθοριστούν με σαφήνεια οι μέθοδοι μέτρησης του επενδυτικού κινδύνου και οι τεχνικές διαχείρισής του. Ιδιαίτερη σημασία πρέπει επίσης να δοθεί στη στρατηγική κατανομή των στοιχείων του ενεργητικού ανάλογα με τη φύση και τη διάρκεια των υποχρεώσεων. Στο πλαίσιο αυτό έχει γίνει και μία πρώτη προσπάθεια ποσοτικοποίησης κάποιων επενδυτικών περιορισμών όπως για παράδειγμα η επένδυση μέχρι 70% σε μετοχικές αξίες ή προϊόντα εισηγμένα προς διαπραγμάτευση σε οργανωμένες αγορές, η επένδυση μέχρι 5% σε αξιόγραφα εκδιδόμενα από την ίδια την επιχείρηση, η επένδυση μέχρι 10% σε αξιόγραφα εκδιδόμενα από επιχειρήσεις του ίδιου ομίλου, η επένδυση μέχρι 30% σε προϊόντα εκφρασμένα σε διαφορετικό νόμισμα από αυτό των υποχρεώσεων, ενώ η επένδυση σε παράγωγα μέσα είναι δυνατή με σκοπό τη μείωση των επενδυτικών κινδύνων.

Επιπρόσθετα, οι διοικήσεις των επαγγελματικών ταμείων θα πρέπει να λάβουν υπόψη ότι πλέον θα απαιτείται λεπτομερής ενημέρωση των αρμοδίων εποπτικών αρχών σχετικά με την πορεία των επενδύσεων, ενώ

θα απαιτούνται αποδείξεις τόσο για τη συνοχή των επενδυτικών οδηγιών όσο και για τις καταβληθείσες εισφορές. Είναι φανερό λοιπόν ότι απαιτούνται υγιείς διοικητικές και λογιστικές διαδικασίες και κυρίως κατάλληλοι μηχανισμοί εσωτερικού ελέγχου.

Είναι σαφές λοιπόν ότι η οργάνωση, λειτουργία και κυρίως η παρακολούθηση της επενδυτικής διαδικασίας των επαγγελματικών ταμείων θα απαιτεί εξειδικευμένες γνώσεις τόσο από τις διοικήσεις των ταμείων που θα σχετίζονται άμεσα με την επενδυτική διαδικασία, όσο και από τους ασφαλισμένους στο σύστημα οι οποίοι θα πρέπει να είναι σε θέση να κατανοήσουν και να παρακολουθούν τα δρώμενα.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονίσουμε όμως ότι η ύπαρξη και ανάπτυξη των Επαγγελματικών Ταμείων ή και άλλων εναλλακτικών πυλώνων ασφάλισης δεν αποτελούν πανάκεια. Οι συμμετέχοντες, διοικούντες και ασφαλισμένοι, είναι σαφές ότι θα έχουν αυξημένες υποχρεώσεις πλέον, κάτι που καθιστά επιτακτική την ανάγκη της εκπαίδευσής τους. Μην παραβλέπουμε άλλωστε την εμπειρία της Μεγάλης Βρετανίας όπου η ελλιπής έως ανύπαρκτη εκπαίδευση των συμμετεχόντων στην ασφαλιστική μεταρρύθμιση που ξεκίνησε πριν το 1990 οδήγησε σε σημαντικά λανθασμένες επιλογές πλήττοντας το επίπεδο των συντάξιμων παροχών.

Χωρίς να παραγνωρίζεται λοιπόν ή να τίθεται υπό αμφισβήτηση η αναγκαιότητα διατήρησης του δημόσιου χαρακτήρα του πρώτου πυλώνα ασφάλισης για τη διασφάλιση τουλάχιστον ενός ελάχιστου αποδεκτού επιπέδου σύνταξης, η ενίσχυσή του μέσω της ανάπτυξης εναλλακτικών πυλώνων κοινωνικής ασφάλισης και η ταυτόχρονη εκπαίδευση των συμμετεχόντων στα ασφαλιστικά δρώμενα είναι ικανά να αποτελέσουν την τομή στην προσπάθεια ενίσχυσης και διασφάλισης ενός ικανοποιητικού επιπέδου συνταξιοδοτικής παροχής.

(*) Ο κ. Ι. Ασημακόπουλος εργάζεται στο Τμήμα Διαχείρισης της ΕΔΕΚΤ-ΟΤΕ Α.Ε..
Οι απόψεις του είναι προσωπικές και δεν εκφράζουν τη θέση της εταιρίας.

Ειδική Ανακοίνωση προς Όλα τα Ενδιαφερόμενα Μέρη

Η πληροφόρηση που περιέχεται στο δικτυακό τόπο www.iraj.gr (Investment Research and Analysis Journal ή IRAJ) και στην παρούσα ανάλυση (ή γενικά παρουσίαση) βασίζεται σε ευρέως δημοσιοποιημένα στοιχεία, στατιστικές βάσεις δεδομένων, ετήσιους απολογισμούς, ενημερωτικά δελτία, επίσημες ανακοινώσεις και άλλες εξειδικευμένες πηγές πρωτογενούς ή δευτερογενούς έρευνας, οι οποίες κατά την άποψη των εκπροσώπων του δικτυακού τόπου είναι έγκυρες, αξιόπιστες και οι κατά το δυνατόν αντιπροσωπευτικότερες του προς εξέταση αντικειμένου. Το IRAJ δεν έχει προβεί σε πρωτογενή ή εμπειριστατωμένο έλεγχο του συνόλου των αναγραφόμενων πληροφοριών / στοιχείων και κατά συνέπεια δεν εγγυάται με απόλυτο τρόπο την ποιοτική και ποσοτική ακρίβεια των δεδομένων και απόψεων που εμπεριέχονται σε αυτήν. Η πληροφόρηση και οι απόψεις που παρουσιάζονται, υφίστανται κατά τη χρονική στιγμή της εκπόνησης της ανάλυσης, αποτελούν προϊόν συνθετικής και κριτικής μεθόδου, και ενδέχεται να μεταβληθούν μετά τη συγκεκριμένη ημερομηνία χωρίς καμία ειδοποίηση από μέρους του IRAJ προς τα ενδιαφερόμενα μέρη. Παράλληλα, είναι πιθανόν, οι απόψεις που βασίζονται σε διαφορετική μεθοδολογία ανάλυσης (θεμελιώδη, τεχνική ή στατιστική ανάλυση) αλλά και σε διαφορετική θεώρηση να μην βρίσκονται, κατά αναγκαίο τρόπο, σε απόλυτη αρμονία μεταξύ τους και ως εκ τούτου τα εξαγόμενα δεδομένα / συμπεράσματα ανάλογα με τα χρησιμοποιηθέντα κριτήρια να δίστανται ή να διαφοροποιούνται. Οι αγορές μετοχών, χρήματος και εμπορευμάτων χαρακτηρίζονται παραδοσιακά από υψηλό βαθμό μεταβλητότητας (volatility), με αποτέλεσμα να καθίσταται κατά καιρούς ιδιαίτερος δύσκολη η απόπειρα πρόβλεψης των μελλοντικών τάσεων. Παράμετροι, όπως οι εταιρικές εξελίξεις, οι μακροοικονομικές και μικροοικονομικές ισορροπίες, οι κλιματολογικές συνθήκες, το επίπεδο των αποθεμάτων και η εν γένει προσφορά και ζήτηση των προς διαπραγμάτευση χρεογράφων παρουσιάζουν ταχείς ρυθμούς αλλαγών ως προς την πληροφόρηση που διαχέεται στην επενδυτική κοινότητα και κατά συνέπεια οι εναλλαγές των προσδοκιών οδηγούν με τακτικό και συνήθως απρόβλεπτο τρόπο σε μικρές ή μεγάλες διακυμάνσεις των τιμών.

Οι προβλέψεις που αναφέρονται στις αναλύσεις του δικτυακού τόπου www.iraj.gr δύνανται να αποτελούν ένα μόνο από τα πολλά υπονήφια / πιθανά σενάρια μελλοντικών εξελίξεων, ανάλογα με τις διαφορετικές κάθε φορά υποθέσεις που λαμβάνονται υπόψη για την εξαγωγή τους. Επίσης δύνανται να εκφράζονται ως προσωπικές απόψεις των συγγραφέων και όχι κατ' αναγκαίο τρόπο ως βασικές θέσεις που εκπροσωπούν το δικτυακό τόπο IRAJ σε ευρύτερη διάσταση. Όλες οι απόψεις οι οποίες βασίζονται σε προβλέψεις μεγεθών χρηματοοικονομικής φύσεως υπόκεινται σε σημαντικούς κινδύνους και αβεβαιότητες ως προς την τελική υλοποίησή τους, με αποτέλεσμα να απαιτείται εξαιρετική προσοχή στη χρήση αυτών των προβλέψεων ως κριτήρια επενδυτικής συμπεριφοράς.

Οι μελέτες και οι αναλύσεις του δικτυακού τόπου www.iraj.gr (Investment Research and Analysis Journal ή IRAJ) δεν αποτελούν προτροπή για την αγορά, πώληση ή διακράτηση αξιών και εκπονούνται με κύριο αλλά όχι αποκλειστικό σκοπό την ενημέρωση των επενδυτών. Τόσο ο κάτοχος όσο και οι συντελεστές του δικτυακού τόπου www.iraj.gr δεν καθίστανται σε καμία περίπτωση υπεύθυνοι για πάσης φύσεως ζημιές, οφέλη ή διαφυγόντα κέρδη, που προέκυψαν από επενδυτικές επιλογές, οι οποίες βασίσθηκαν στα συμπεράσματα ή τα αποτελέσματα των αναλύσεων που δημοσιεύθηκαν. Απαγορεύεται ρητώς η αναπαραγωγή, χρησιμοποίηση και διανομή του εν λόγω προϊόντος χωρίς την έγγραφη άδεια του IRAJ και των εκπροσώπων του.
